

Передплата

«РУСЛАНА» виносять:
в Австрії:

за півріччя . . . 20 кор.
за пів року . . . 10 кор.
за чверть року . . . 5 кор.
за місяць . . . 1-70 кор.

За границю:

півріччя . . . 16 рублів
або 36 франків
за пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Подвижне число по 10 сот.

РУСЛАНА

«Вареш ми очі і душу ми вареш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділі і руских свята о 5^{1/2} год. пополудни.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Дзюбровського (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсманна.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застережень. — Рекламаций неопечатаніє вільні від порта. — Оголошеня значній приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надіславі» 40 с. від стрічки. Подлики і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Військова диктатура в Росії.

(+) Росія перестала бути конституційною державою. Її законодавче тіло, державна дума, покликана до життя з такими надіями, розвизалась. Але члени розвизаної думи зібрали ся у Віборгу, в Фінляндії, де могли безпечнійше радити і дали на се рішучу і достойну відповідь, визвали нарід, щоби не платив і не давав рекрутів.

Вправді сей маніфест зібраних у Віборгу думців не дасть ся так легко перевести в практичній житю, а за учасниками сеї наради почала ся уже поліційна нагінка. Може найдуть ся местники сеї адміністративної сили, але сама дума перестала єствувати.

Як ми вже при иншій нагоді висловили, робила дума великі похибки. Безпосередно перед відкритєм засідань думи затягнула Росія 2^{1/4} мільярдну позичку заходами гр. Віттого, котрому в нагороду за се відтак видерто з рук державну керму. Іноді була пригідна хвиля, щоби дума була виступила рішучо проти правительственной фінансової політики і домагала ся конечно предлоги державного бюджету. Право бюджетованя се наймогутнійше оруже кожного законодавчого тіла а у виконаню сего нагляд над орудованєм скарбу найшлаб була дума моральну підмогу всего цивілізованого сьвіта і державних вірителів. Неперечно лад і порядок в державі може доперва тоді настати, наколи буде правительство ділати спільно в порозуміню з парламентом. Сим повинна була покористувати ся державна дума, щоби з усею строгостю і рішучостю взяти в свої руки нагляд над орудованєм державним скарбом, бо сего вимагає не лише інтерес держави, але також інтерес всїх вірителів. Одинокою дорогою до ладу і порядку горожанських і фінансових справ в державі є контроля над управою, щоби в нічім не було самоволі, щоби все, що робить ся для народу, не робило ся без народу. На радї коронній вказував гр. Вітте на се, що причиною зворушеня в Росії є захитана рівновага між ідеальними змаганями осьвіченої російської єспільности, а зверхними формами єї житя. Росія виросла уже з форм дотеперішнього ладу і змагає до правного устрою на основі горожанських свобід.

Одначе самодержавці не хотіли зрозуміти сеї кількома реченнями начеркненої програми і знищили почини конституційного устрою держави. Зібрані у Віборгу думці під проводом Муромцева виповіли своїм маніфестом війну правительству. Не можна знати, на скільки дасть ся в практиці перевести опір в несплаченю податків і нествавленю рекрутів. Одначе держава, що має 17^{1/4} мільярдів марок довгу, держава томлена ворохобнями і бунтами, голодом і непородою, буде приневолена, може по великім проливї крови, таки звернути ся до народу.

Державні керманічі ставлять нині Росію під військову диктатуру в. ки. Миколая Миколаєвича, але сим способом не полагодить ся трудного питання російского, а ще більше запутає ся і заострить ся внутрішнє поведєнє. Самовлада не має тої сили, щоби здержати Росію від змаганя до перестрою на новішних основах, відповідних потребам часу. Заведенєм диктатури відчято єспромогу уміркованим живлам трудити ся над успокоєнєм і внутрішнім уладженєм держави. Супроти військової диктатури Миколая Миколаєвича, за котрими стоять Трепови і Победоносцеви, виступить революция, позаяк населєнє не схоче терпіти самоволі і самовлади тепер уже навіть і в Росії. Тимто треба вважати диктатуру найнещасливішим помислом, який може довести Росію до страшних потрясєнь, необчислимих в своїх наслідках.

Лист з Бразилії.

(Конець).

Вже стемнило ся, вже минає 7. година, — о 8. годині надїжджає оден їздець, доносить, що вже їдуть гості, але не мōгуть поспішити, бо зла дорога. Проте знов нарід згуртував ся, а понеже вже цілком було темно, тому роздано людям кількадесят сьвічок, а деякі з ліхтарками всі згуртували ся коло брами. Школярі вже порозходили ся поміж товпу людей. В тім дають знак, що вже надїжджають, бо Екс. міністер з п. консулем висїли з дилжанса, а сїли на коні і так трохи приспїнили свій приїзд. Тепер настала стрілянина; десятки фогетів вносили ся в гору і гомонїли вистрілами в воздух, осьвітлюючи темряву. Кінниця стала в два ряди перед брамою, а Ексцеленція з п. консулем зсїли з коний і кілька кроків пішки до брами прийшли, де нарід з горіючи-

ми сьвічками в руках стояв в двох рядах, а при брамі отець духовний.

Ексцеленція привитав людей словами «Слава Ісусу Христу!» А відтак отець духовний привитав єго. В імени молодїжки витала Ексцеленцію дївчина Юлія Станкевич красною бесїдою і подала китицю цьвітів, відтак Андрей Станкевич в імени народа привитав Ексцеленцію, зазначуючи любов руского народу для Найяснійшого цїсаря і вірність того народа для австрійского Престола.

Просив в своїй промові, щоби Ексцеленція памятав на тих бідних Русинів, поселених в Бразилії, що можуть повеличати ся назвою Тирольців сходу, яку отримали від пануючої Династії. Відтак засївали „Многая літа“ а отець духовний впровадив достойних гостей до монастиря, де замешкали в часі свого побуту.

На другий день в неділю перед розпочатєм служби Божої, в процесійнім поході отець духовний впровадив Ексцеленцію wraz з п. консулем до церкви, де вже було приготованє місце на підвиспеню прикрашенім килимами і вінцями з цьвітів. Понеже Ексцеленція міністер був кілька літ при австрійській амбасаді в Петербурзі, бесїдуючи по російски і словацки, розумів відправу і в часі служби Божої, перенятий набожностю, нашим обрядом та співом в часі служби Божої. При кінци отець духовний промовив до народа о печальности Найяснійшого монарха для своїх підданих і о любови для так вірного австрійській державі руского народа, подякував в імени народа Ексцеленції, що на першім вступі свого урядованя в Бразилії зволив ласкаво звидіти австрійські кольонії, а властиво Русинів, бо ту в Парані є їх найбільше число в порівнаню до инших народів зміж австрійских підданих. Відтак вніс многолітствіє для Найяснійшого монарха, Ексцеленції і п. консуля, а по закінченю многолітствія знов достойних гостей відпроваджєно в процесійнім поході до монастиря.

По полудни Ексцеленція приймав і складав візити визначнійшим горожанам міста Прудентсполіс. Вечером відограла члени читальні в честь Ексцеленції штуку: «Ворожбита», в часі котрої Ексцеленція з занятєм прислухував ся грї акторів, і як пізнійше сам висказав ся, родина циганьска пригадала єму правдиву банду циганьску в родинних околицях на Уграх.

По закінченю штуки п. Йосиф Сає-

вич вніс многолітствіє для гостей, а відтак відспівано «Боже буди покровитель». Вкінці актори відспівали кілька народних пісень. Народ, котрого зійшло ся кілька соток на представленє, розходив ся на свої нічліги, а Ексцеленція з консулем до свого помешканя.

В понеділок Ексцеленція з консулем в товаристві інших гостей поїхали на польованє до одного фазендейра Alfredo da Silva, майора гвардії народної. Повертаючи вечером, звидів Ексцеленція дві рускі школи на Барра Гранде, висказав учителям признанє за труди і посвяченє для руских дітей, котрі сьміло і докладно відповідали на питання. — Людям, котрі школу приокрасили цвїтами і зробили на борзі браму, очікуючи в більшім числі на Ексцеленцію, подякував, а разом заохочував, щоби дальше так дбали о просьвіту для дітей.

Малі школярки відспівали з народом «Многі літа», а Ексцеленція роздав дітям образці на памятку. В другій школі рускій, вже при сьвітлі, також Ексцеленція забавив трохи часу, прислухуючись відповідям дітей. Ту також роздав образці, подякував за прийнятє, бож і ту красно обмаїли браму і школу.

В вівторок звидів Ексцеленція руску школу в Прудентополїс, а зполудня польску школу, а відтак враз з консулем і о. Шкирпаном звиділи руску школу на лїнії Candido de Abreu; діти очікували враз з учителем Ексцеленцію при гарно умаєній брамі.

Скоро стали при брамі діти, заспівали «многі літа», а відтак в парах попровадили Ексцеленцію до школи. Дві дівчатка сипали цвїти перед Ексцеленцією.

В середу достойні гості в товаристві многих гостей з Прудентополїс звиділи 80 метровий водонад на ріці Sao Joao, де капітан Дурский приготував виставний прием для Ексцеленції і прочих гостей і так зване «chogasco». Бере ся кусні мяса, натирає ся солею, а відтак натягає ся на довгі остругані патики, втикає ся ті патики в землю на около розложеного огню, коли є добрий жар. Коли з одного боку припече ся, обертає ся на другий бік, а притім покрюплює ся сосом зробленим з оцту і оливи, перцю, цибулі і чіснику. Такий сос подає ся також вже до готового, спеченого мяса. Найсмачніше мясо в той спосіб спечене з похребтя і полядвіці, коли є товста.

Підчас тої гостини підніс п. Дурский тоаст в честь Ексцеленції, а Ексцеленція відповів на той тоаст, заразом подякували за так надсподіваний, величавий і щирый прием. Пізно вечером повернули всі до монастиря.

В четвер при обіді, до котрого засїло 23 гостей, Ексцеленція підніс тоаст, в котрім висказав надсподіванє вдоволенє за час побуту в Прудентополїс, за гостину отцю Шкирпанови, як також всім гостям, котрі старали ся своєю присутністю уприємнити дни побуту на тій кольонії. П. Дурский вніс тоаст в честь Найяснійшого монарха, а Ексцеленція в честь президента. Ще кілька інших виголошено тоастів: як на розвій австрійских кольоній і т. и.

О першій годині з полудня заїхав делїжанс. Ексцеленція щиро працює

з всіми гостями, вєв до делїжансу і рушив з місця. Поперед іхало кількадесятє кольонїстів в двох рядах з фанами на переді, а за делїжансом кілька повозок і «араній» з прочим товариством. Так відпроваджено Ексцеленцію 5 кільометрів поза ріку Rio dos Patos, ту еще раз Ексцеленція подякував за гостинність на кольонії, попрощав ся з всіми і поїхав до Ponta Grossa з поворотом до Курітиби.

Відвидженє нашої кольонії Ексцеленцією міністром, миле вражінє і довгий спомин полишило між рускими поселенцями на кольонії Прудентополїс.

Сьвята Воскресєня Христоваго відбулись величаво. Богато приїжджало людей з найдальших кольоній і кількадесятє миль від Прудентополїс, як з Курітиби, Castro, Ponta-Grossa, Guarapuava, і з дальших сторін. Воскресна Утреня відправилася зі смерком в суботу. Наоколо церкви в двох рядах стояли люди з тисячами сьвічок, а серединою обходила процесія з сьвящеником і співаками. — Десятє тузинів фогетів розяснювало темряву, а гуком своїм у воздуху давали знати иншим, що в церкві тепер велике торжество. На кожде «Христос воскрес» бомби своїм гуком збільшували радість. Просторе місце переповнене було людьми. В неділю і понеділок молодїж бавила ся гагілки. В вівторок дощ перешкодив забавам, котрі за тоє еще в провідну неділю повторено. Так відбули ся у нас сєгорічні торжества.

Тепер кольонїсти одні порозходили ся до лїсів робити герву, инші пішли до будови залїзниці, а ті, що полишились в дома, то збирають кукурузу, на жито приготувають та також чистять та прядуть лен, котрого сєго року всюди повно.

Такі то відомости пересилаю, братам родимцям з далекої чужини Бразилїї, тому сподїює ся, що радо кождий перечитає тую допись, щоби лиш довідати ся про житє тої частини Русинів, що полишивши вітчизну, живуть в далекій чужині Бразилїї.

Прудентополїс 13. червня 1906.

Василь Лопатюк, учитель

Поляки в думі.

«Новоє Время» характеризує поведєнє польского кола в думі, противставить сєму російский радикалізм та лотиский анархізм. З сєго порівняня можна би вчитати між віршами неодну вказівку і для української політики. Згадана статя звучить:

«За відрочєнєм дискусії в справі відозви думи до населєня голосували члєни правиці з деякими виїмками центр кадетів і всі Поляки. Поляки заявили ся всі за удержанєм супкою і ладу в краю, само внесєнє в сїм предметі вийшло від Поляка, проф. Петражицкого. Се є знаменним і поучаючим, як рівнож і се, що до тепер Польща поводить ся богато спокійніше і розумніше, чим край Естів і Лотишів з єго славною політикою лотискої републики. Зіставмо з тим се, що Кавказ прислав до думи самих соціалїстів, по части змежи кутаїских семінарїстів, які не покінчили курсу і що при-

бувші лєдві що до думи послали з Сибіру зачали від того, що прямо грозили міністерству пєстукками. В Сибірі очевидно, нічо не виростло, крім пєстука і посла не мають чим иншим похвалити ся, крім пєстука.

Поляки через послїдних 40 лїт з запалом учили ся. Школи в Привислянським краю находять ся в далеко лїпших условинах, чим у внутрішних губерніях царства; а що найважніше, самі ученики тих шкіл, під впливом своїх родин, працювали далеко старанніше. Се не є ані фраза, ані здогад з нашої сторони; маємо про се докладні відомости. Куратор научного округу варшавского майже що день звиджує якусь гімназію, сидить на лекціях, пильнує викладів; не поліційно слїдить духа викладу, але педагогічно оцінює вартість викладу. Знаємо про се не з гори, а з долини. Добре учачись, польске населєнє працювало також добре і пильно; тож і польский промисл навіть на внутрішних російских ринках побїджає лїнивий, пьний і експлюататорский великорусский промисл. Сей послїдний числив тільки на протекційні тарифи, на правительственні замовленя, а не на вартість праці, на виобразуванє робітника. Словом, там культура, а у нас — шкільна лїнь і загальна дич. Там — надїї на спокійну законодатну працю в російским парламенті; а знов Росіяни покладають всі надїї в проклямаціях, пожарах і взагалі в бурєню.

Поляки взагалі поведать ся звірцево, може з огляду на їх спеціальні польскі інтереси, може зі своїми власними замислами, які нам є ворожі. Припустім, що так є, хотїй напевно не знаємо сєго. В кождім однак разі они є в думі зорганізованою розумною силою, а не архією, не нонсенсом. Від р. 1863., коли їх повстанє було дуже подібне до наших теперішних революційних рухів, Поляки величезно поступили і дозріли, зміцнили ся і споважїли. Се вже не крикачі старих соймиків; се люди, що уміють мовчати і бути скромними, чекають і працювати. «Кі небудь і були би наші почуваня для них (хотїй чому они мусять бути завсїгда ворожі і виключно тільки ворожі?), не забуваймо, що они є Славянами і тішмо ся з такту, і карности одного з найповажніших славянских народів».

НОВИНИ.

— Калєндар. В неділю: руско-кат. Афтиногена; римо-кат. Марти дїви. — В понеділок: руско-кат. Марини вмуч.; римо-кат. Авдокїї і Сенни. — Вівторник: руско-кат. Емїліяна, Якинта; римо-кат. Ігнатія, Лїойолї.

— Український музей В. Тарновского в Чернигові. Чернигівське губернське земство управляє музеєм, що записав єму пок. В. Тарновский. Музей називає ся «Музей українскихъ древностей В. В. Тарновского». В музею зберігають ся усякі річї, які тільки відносять ся до минулого житя України, її природи та побуту людей українских. В музею є збірки знайдених по всій Україні річї з часів доісторичних, Київского князівства та Гетманщини, збірка старезних документів, книжок, портретів, автографів історичних осіб та письменників (напримір рукописи Шевченка, Ку-

